

INHOUDSOPGAVE

1. ALGEMEEN	3
a) Doorschuiving van lasten naar de lokale besturen	3
b) Naleving van de bestuursbeginselen en rechtszekerheid.....	3
c) Beter overleg	4
d) Betrokkenheid van de OCMW's bij de uitstippeling van het sociale beleid	4
e) Taxshift.....	5
2. CONTEXT VAN DE OCMW'S: ARMOEDE	7
a) Referentieadres en dakloosheid.....	7
b) Degelijk inkomen	8
c) Koppeling van sociale voordelen aan een welbepaald inkomensniveau.....	9
d) Ontwikkelingen en evaluatie van de RMI-wet.....	9
e) Behoud van de autonomie van de OCMW's	10
f) Bescherming van het beroepsgeheim	11
g) Begeleiding van de automatisering	12
h) Strijd tegen de digitale kloof	14
i) Finalisering en verbetering van MediPrima	14
3. SOCIALE BIJSTAND	16
f) Kosten van gedetineerden	16
g) Roerende en onroerende goederen	17
h) Onderhoudsplicht.....	17
d) Medische en farmaceutische kosten	18
4. ENERGIE EN SCHULDBEMIDDELING	20
a) Financiering van het Fonds Gas en Elektriciteit	20
b) Energiesteun op basis van het inkomensniveau voor alle brandstoffen.....	20
c) Vereenvoudiging van het Stookoliefonds	21
d) Schuldoverlast	21
5. VERLAGING VAN DE TOEGANGSBARRIÈRES	24
a) Gezondheid	24
1. Vermindering van de financiële obstakels	24
2. Vermindering van de administratieve obstakels.....	26
b) Rusthuizen.....	27
c) Socioprofessionele inschakeling	27
6. VERZOEKERS OM INTERNATIONALE BESCHERMING (VIB)	29
a) Rationeel beleid in het kader van de opvang van VIB	29
b) Overdracht van informatie voor vreemdelingen.....	32

1. ALGEMEEN

a) *Doorschuiving van lasten naar de lokale besturen*

De uitsluitingen op het gebied van werkloosheidsuitkeringen zijn het typevoorbeeld van de overheveling van lasten van federaal naar lokaal niveau. Maar dat is niet het enige voorbeeld. Je hebt ook nog de kwestie van de gedetineerden onder elektronisch toezicht (zie verder), de veranderingen in de sociale zekerheid (RIZIV - verlenging van de stage, zie verder), ...

De regering heeft vooruitgang geboekt op het vlak van compensatie, maar die inspanningen zijn nog niet voldoende. De doorschuiving van lasten moet volledig gecompenseerd worden.

De OCMW's vragen:

- een systematische en volledige financiële compensatie bij de overheveling van lasten naar de lokale besturen;
- een financiële impactanalyse voor elke wetswijziging betreffende de overheveling van lasten naar de lokale besturen door de federale overheid, en die analyse moet aan de Federaties bezorgd worden.

b) *Naleving van de bestuursbeginselen en rechtszekerheid*

De verschillende overheden moeten de volgende beginselen respecteren:

- de regelgeving is duidelijk voor degenen die ze moet toepassen en geeft geen aanleiding tot tegenstrijdige interpretaties;
- de verschillende overheden respecteren de hiërarchie der normen (de wet en het decreet staan boven een uitvoeringsbesluit, een omzendbrief kan geen rechten creëren of plichten opleggen die niet bij wet of decreet voorzien zijn, en een lijst met FAQ's is geen regelgeving maar een loutere toelichting);
- de overheden laten een voldoende termijn tussen de uitvaardiging van een nieuwe maatregel met gevolgen voor de OCMW's en hun begunstigen en de concrete uitvoering ervan op het terrein, zodat de OCMW's zich goed kunnen voorbereiden. Er worden voldoende overgangsmaatregelen voorzien voor lopende dossiers;
- wanneer een overheid FAQ's opstelt, worden die duidelijk meegedeeld aan degenen die ze moeten toepassen. Ook wijzigingen worden duidelijk meegedeeld zodat eenduidig bepaald kan worden vanaf welke datum de gewijzigde versie van toepassing is;
- het ultieme oordeel over de juiste toepassing van de wetgeving met betrekking tot de maatschappelijke dienstverlening door de OCMW's komt toe aan de arbeidsrechtbanken en -hoven en niet aan de overheid; een grotere rechtszekerheid vermijdt nutteloze geschillen.

De OCMW's vragen dat de bestuursbeginselen en rechtszekerheid door alle overheden gerespecteerd worden.

c) Beter overleg

Door de verdeling van bevoegdheden tussen de verschillende overheden blijkt dat de gebruikte definities in de verschillende regelgevingen soms niet overeenstemmen.

Wanneer dezelfde of gelijkaardige termen afhankelijk van de materie anders ingevuld worden, dan zorgt dit voor praktische toepassingsproblemen bij de OCMW's maar ook voor onbegrip en rechtsonzekerheid bij de begunstigden van bijstandsvormen die onder verschillende wetgevingen vallen.

Om een voorbeeld te geven van een situatie waarin personen vormen van bijstand krijgen die onder verschillende wetgevingen vallen maar nochtans hetzelfde concept beogen, denken we - naast de daklozenkwestie die verderop aan bod komt in het deel over dakloosheid - aan het begrip 'samenwonen' dat afhankelijk van de materie soms anders ingevuld wordt. Op het gebied van leefloon kunnen personen namelijk beschouwd worden als samenwonend, terwijl ze op het gebied van werkloosheid niet als dusdanig beschouwd worden (ook al is de situatie dezelfde). Dat zorgt voor onbegrip bij potentiële begunstigden van de ene of andere vorm van bijstand. Op het terrein blijkt steeds meer het nut ervan om de definities op elkaar af te stemmen. De verschillende overheden (gewestelijk, federaal en gemeenschappelijk) zouden op zijn minst in onderling overleg moeten kunnen bepalen wat de begrippen (waarvoor in andere regelgevingen dezelfde termen gebruikt worden) omvatten, wat ze niet omvatten en wat de gevolgen daarvan zijn.

Behalve het noodzakelijke overleg over de juridische aspecten vragen de OCMW's trouwens ook dat de verschillende overheden beter samenwerken, in het bijzonder om de OCMW's te helpen met het beheer van de automatisering van de maatschappelijke dienstverlening.

De OCMW's vragen:

- **beter overleg tussen de verschillende overheden om de definitie van identieke termen in verschillende wetgevingen te verduidelijken. Door dit overleg zou de rechtszekerheid voor de OCMW's en de begunstigden moeten verbeteren;**
- **een nauwere samenwerking tussen de verschillende overheden rond problematieken die de OCMW's rechtstreeks of onrechtstreeks aangaan.**

d) Betrokkenheid van de OCMW's bij de uitstippeling van het sociale beleid

De POD Maatschappelijke Integratie maakt voortaan deel uit van de FOD Sociale Zekerheid.

Zowel de Hoge Raad voor Maatschappelijk Welzijn (art. 116 OW) als de Federale Adviescommissie Maatschappelijk Welzijn moeten onder de loep genomen worden naar aanleiding van de zesde staatshervorming en de herziening van de federale overheden. Deze instellingen maken duidelijk hoe rijk het democratische debat wel is. Ze moeten versterkt worden. Deze raad en commissie kunnen ook geïntegreerd worden in de FOD Sociale Zekerheid.

Het verplichte, officiële overleg met de naar behoren gefinancierde Federaties van OCMW's moet opgenomen worden in een specifieke wet wanneer de wetswijzigingen gevolgen hebben voor de OCMW-begunstigden of hen kunnen aanbelangen. Ze moeten geïnformeerd worden over de eventuele overheveling van lasten.

De Federaties van OCMW's vragen dat:

- het overleg met hen opgenomen wordt in een specifieke wet en naar behoren gefinancierd wordt;
- in dat kader hun advies ingewonnen wordt voor iedere wetgeving die betrekking heeft op de OCMW's, hun taken en hun doelgroepen.

e) *Taxshift*

De taxshift voorzag in een vermindering van de werkgeversbijdragen voor meerdere categorieën van werkgevers.

Tot categorie 1 behoren de werknemers die onderworpen zijn aan alle sociale zekerheidsregelingen en die niet onder een andere categorie vallen, alsook bepaalde werkgevers zoals diensten voor gezins- en bejaardenhulp. Tot categorie 2 behoren de werknemers in de publieke en private non-profitsector voor wie de verminderde bijdragen van de Sociale Maribel gelden, met uitzondering van het paritair comité 318 (gezins- en bejaardenhulp) en het paritair comité 327 (beschutte werkplaatsen).

De werkgevers van categorie 1 genoten van een structurele vermindering van de patronale RSZ-basisbijdragen van 32,4% naar 25% in de periode 2016-2019. De werkgevers van categorie 2 genoten van een versterking van de structurele vermindering voor de lage lonen, een geringe verhoging van de structurele vermindering voor de hoge lonen en nieuwe middelen via de Sociale Maribel.

In tegenstelling tot privédiensten voor gezinshulp hebben de publieke diensten geen recht op de vermindering van de bijdragen voor categorie 1. De publieke diensten in categorie 2 werden uitgesloten van de vermindering van bijdragen voor lage en hoge lonen, waardoor de benadeling in totaal 170,6 miljoen euro bedroeg in 2016. Er heerst in de taxshift dus discriminatie tussen publieke en private diensten¹.

Voor de lokale publieke sector bedraagt de totale benadeling van de maatregel voor lage lonen 383 miljoen euro².

- Een OCMW heeft bij het Grondwettelijk Hof beroep ingesteld tegen de wet betreffende de taxshift. In een arrest van 21 juni 2018 bevestigde het Hof de politieke keuze om de privésector te bevoordelen, zonder rekening te houden met het feit dat de publieke sector zich in bepaalde specifieke domeinen in een concurrentiepositie bevindt met de privésector.

Aan het eerste verzoekschrift werden nog twee verzoekschriften tot tussenkomst toegevoegd. Zij halen de schending van artikelen 10 en 11 van de Grondwet aan, die gelezen worden in

1

Algemene berekeningen	Vlaanderen	Wallonië	Brussel	Totaal
Lage lonen	82 533 280,84	50 965 012,21	16 892 432,83	150 390 725,88
Hoge lonen	9 545 341,61	7 632 641,80	3 069 592,26	20 247 575,67
TOTAAL	92 078 622,45	58 597 654,01	19 962 025,09	170 638 301,55

2

	Vlaanderen	Wallonië	Brussel	Totaal
Totale benadeling	216 600 000,00	129 256 512,60	37 561 317,47	383 417 830,08
Bestaand voor de taxshift	134 066 719,16	78 291 500,39	20 668 884,64	233 027 104,20
Stijging door de taxshift	82 533 280,84	50 965 012,21	16 892 432,83	150 390 725,88

combinatie met de Europese normen betreffende het vrije verkeer en de staatssteun. Het Hof heeft deze middelen niet onderzocht om de formele reden dat ze voor de eerste keer ingediend werden in het kader van het tweede verzoekschrift.

Het heeft dus geen advies uitgebracht over meerdere belangrijke argumenten met betrekking tot de discriminatie tussen publieke en privésector.

- Er kan nog altijd een vordering ingesteld worden bij de Europese Unie.

De OCMW's vragen dat:

- de publieke diensten voor gezinshulp, net als de private diensten, recht hebben op de vermindering van de bijdrage naar 25% voor categorie 1;
- de publieke diensten die onder de Sociale Maribel vallen, net als die in de privésector recht hebben op de volledige maatregel voor lage lonen.

2. CONTEXT VAN DE OCMW'S: ARMOEDE

De armoede neemt niet af, wel integendeel, en de OCMW's stellen vast dat het aantal burgers dat bij hen komt aankloppen alsmaar stijgt.

Naast de personen die zich zonder middelen tot de OCMW's richten voor een leefloon of voor maatschappelijke hulp equivalent aan het leefloon, hebben steeds meer mensen eenmalig (of herhaaldelijk) de hulp van het OCMW nodig om onderdak te hebben (hulp bij de huurwaarborg, bij de betaling van de huur, ...), zich te verzorgen (aanvragen tot tussenkomst in de medische en farmaceutische kosten), zich te verwarmen (stookoliecheque, tegemoetkoming in de gas- en elektriciteitskosten), ...

Deze situatie is zorgwekkend. Des te meer omdat de OCMW's vaststellen dat ook steeds meer mensen in armoede terechtkomen die nochtans wel aan het werk zijn (arme werknemers), of die wegens hun leeftijd (gepensioneerden) of hun gezondheid (gehandicapten en zieken) niet meer op de arbeidsmarkt aanwezig zijn.

De OCMW's krijgen hoofdzakelijk te maken met personen met integratieproblemen op de arbeidsmarkt. Vaak bezitten die mensen niet de nodige professionele competenties en krijgen ze te maken met verscheidene problemen, zoals een ongezonde woning of een slechte gezondheid, of staan die mensen alleen in voor de opvoeding van hun kinderen. Maar die mensen hebben ook vaardigheden en kunnen mits sociale begeleiding een geschikte job vinden. Daarvoor is een individuele aanpak op maat vereist. De OCMW's, die hun begunstigen goed kennen en die op de hoogte zijn van de ingewikkelde problemen waarmee die geconfronteerd worden, zijn het best geplaatst om oplossingen op maat aan te bieden. Ze moeten de nodige steun krijgen om die begeleiding te kunnen geven.

De OCMW's vragen dat er een interfederaal plan voor armoedebestrijding opgesteld wordt, dat aansluit op de gewestelijke niveaus en waarin de OCMW's een rol vervullen.

a) Referentieadres en dakloosheid

Het begrip 'dakloze' doet regelmatig vragen rijzen aangezien dit begrip verschilt van wetgeving tot wetgeving en van de ene overheid tot de andere. Om een voorbeeld te geven: de hoedanigheid van dakloze om een installatiepremie te kunnen krijgen, wordt anders ingevuld dan die om een bevoorrechte toegang tot een sociale woning te genieten. Meer in het algemeen wordt de definitie van dakloze anders ingevuld op federaal en gewestelijk vlak.

In het belang van de begunstigen en met het oog op administratieve vereenvoudiging is het zaak om dit begrip in de verschillende wetgevingen te inventariseren en een gemeenschappelijke definitie vast te leggen.

Het gebruik van het referentieadres moet ondubbelzinnig geïnterpreteerd worden met inachtneming van de specifieke bevoegdheden van de OCMW's. Wat de voorwaarden betreft, is het driemaandelijks contact dat de begunstigde met het OCMW moet hebben om zijn post op te halen, duidelijk onvoldoende om te vermijden dat deze reeds kansarme personen sociale rechten verliezen.

Eind 2017 zijn werkzaamheden hieromtrent opgestart, die voortgezet moeten worden.

In de winter verrichten de opvangcentra heel wat humanitair (onderdak, eerste hulp en eten) en sociaal (begeleiding, helpen met de verblijfsvergunning, doorverwijzing naar OCMW's en ziekenfondsen) werk met de personen die zij opvangen. Wanneer een opvangcentrum opengaat, komen heel wat steunaanvragen binnen bij het OCMW van de gemeente waarin dat centrum

gelegen is. Daarbij hebben de meesten geen inschrijving als hoofdverblijfplaats in het bevolkings-, vreemdelingen- of wachtregister. Deze situatie brengt voor dit enige OCMW in de gemeente een grote werklast mee in de winter, omdat het deels het sociaal werk van het opvangcentrum overneemt.

Onder de personen die getroffen worden door dakloosheid en thuisloosheid, zijn er ook migranten, die niet noodzakelijk verzoeken om internationale bescherming in België. Ook die mensen moeten waardig behandeld kunnen worden. De tenlasteneming van hun begeleiding en van de eventuele verschillende vormen van steun (DMH, noodopvang, ...) komt toe aan de federale overheid, en niet aan het gewestelijke of lokale niveau.

De OCMW's vragen:

- de naleving, door alle overheden, van de definitie van het begrip 'dakloosheid' zoals het opgenomen is in het samenwerkingsakkoord van 12 mei 2014 inzake dakloosheid en thuisloosheid;
- een duidelijke tekst met inachtneming van de taken van eenieder (OCMW en gemeente) met betrekking tot het referentieadres;
- een betere financiering door de federale overheid van de winterplannen die de federale overheid opgemaakt heeft in het kader van het samenwerkingsakkoord van 12 mei 2014 inzake dakloosheid en thuisloosheid, en een rechtvaardige oplossing voor het probleem van de te grote werklast van de OCMW's van de gemeenten waarin die opvangcentra gelegen zijn;
- dat de federale overheid een waardige opvang ten laste neemt voor de migranten in transit, met de nodige begeleiding.
- in geval van een overheveling van taken, aangepaste financiële middelen die minstens overeenstemmen met de overgehevelde lasten om in het belang van de begunstigen de hele problematiek optimaal te kunnen aanpakken, in het bijzonder door een aangepaste begeleiding te verlenen zodat er geen rechten verloren gaan.

b) Degelijk inkomen

De topprioriteit voor alle overheden samen is ervoor te zorgen dat iedereen een menswaardig leven kan leiden. Dit betekent dat iedereen over een inkomen moet kunnen beschikken dat minstens op het niveau van de Europese armoedegrens zit, en dat iedereen toegang moet hebben tot publieke diensten.

De OCMW's vragen:

- dat de Europese Unie elke lidstaat de verplichting oplegt om zijn inwoners een inkomen te garanderen dat minstens op het niveau van de Europese armoedegrens ligt;
- dat binnen de Belgische context de federale overheid en de deelstaten samen een stappenplan uitwerken om deze doelstelling van een 'minimumgrens' te bereiken tegen het einde van de volgende legislatuur (2019-2024); in dit stappenplan wordt duidelijk bepaald hoe deze doelstelling bereikt zal worden en welke overheid welke maatregel treft: verhogen van de laagste uitkeringen, verhogen van het minimumloon, inzetten van fiscale instrumenten, optrekken van de kinderbijlagen en inzetten van gerichte ondersteunende maatregelen zoals huursubsidies en andere toelagen; ..../..

../..

- een voldoende verschil tussen een inkomen uit arbeid en een uitkering zodat werken steeds gestimuleerd wordt en inactiviteits- en werkloosheidsvalkuilen vermeden worden.

c) Koppeling van sociale voordelen aan een welbepaald inkomensniveau

Niet alleen uitkeringsgerechtigden hebben het moeilijk. Denk ook aan arme werknemers, sommige gepensioneerden, bepaalde eenoudergezinnen ...

Het is dan ook te restrictief om sociale voordelen te beperken tot een statuut. Ze zouden gekoppeld moeten worden aan het inkomensniveau van de betrokkene.

De OCMW's vragen dat de toegangsvoorwaarden voor elk sociaal voordeel gekoppeld worden aan een inkomensniveau.

d) Ontwikkelingen en evaluatie van de RMI-wet

Er moet gestreefd worden naar de individualisering van de rechten en rekening gehouden worden met de verandering van de samenleving, in het bijzonder de nieuwe woonvormen.

Het is meer bepaald zaak om de categorieën, het begrip 'samenwonen' (om verlies van rechten te vermijden) en de berekeningswijze te herzien.

In dat kader moet onder meer de RMI-wet dus geëvalueerd worden.

Aangezien het aantal begunstigden alsmat stijgt en er zich nieuwe doelgroepen tot het OCMW richten, moet de subsidiëring van het leefloon verhoogd worden.

De OCMW's respecteren in de mate van het mogelijke hun verplichtingen als openbaar bestuur. Voor elke nieuwe regelgeving hebben de OCMW's enige tijd nodig om die uit te voeren (opleidingen en aanpassing van procedures, documenten en software) en om die ten slotte op te nemen in de arbeidsgewoonten. Wanneer op korte tijd meerdere wetwijzigingen doorgevoerd worden, hebben de OCMW's het moeilijk om die te stabiliseren, waardoor hun werking verstoord kan raken.

De OCMW's vragen dat de RMI-wet het volgende voorziet en consolideert:

- de individualisering van de rechten;
- op zijn minst de nieuwe vormen van samenwonen door ermee rekening te houden in de categorieën;
- een terugbetaling van 90% van het leefloon door de federale overheid;
- een evaluatie van de RMI-wet, in het bijzonder in het kader van deze eisen.

De OCMW's pleiten ervoor dat:

- de OCMW's een aanpassingsperiode krijgen tussen twee wetwijzigingen;
- iedere wetwijziging gepaard gaat met federale budgettaire middelen om de uitvoering van de wijziging binnen de OCMW's te financieren.

e) **Behoud van de autonomie van de OCMW's**

In haar beleidsverklaring van 2014 wilde de federale regering de regelgeving wijzigen met het oog op de integratie van de OCMW's in de gemeente. Op 9 mei 2016 besliste de Raad van State dat hiervoor een tweederdemeerderheid nodig was, en het plan werd opgeborgen.

De juridische autonomie die in 1976 bekrachtigd werd en door de organieke OCMW-wet gewaarborgd wordt, is essentieel want *enkel een specifieke instelling, die met dat doel voor ogen te werk gaat, kon de uitvoering van de sociale opdracht van het OCMW succesvol in de praktijk omzetten.*

Als avant-gardistisch model dat in Europa benijd wordt omwille van zijn opdracht, professionalisme en werking, is de diepliggende identiteit van het OCMW gebaseerd op een aantal basiswaarden:

1. Democratisch karakter van de instelling.

Het nut en het bestaan van het OCMW hangen af van de diensten die het verleent aan burgers, meer bepaald aan de armste bevolkingsgroep. De indirecte verkiezing van de leden van de raad voor maatschappelijk welzijn werd bewust bekrachtigd om de politisering van de functie te verminderen en om personen te kunnen benoemen die bekendstaan om hun sociale vaardigheden. Terwijl de gemeente onder leiding staat van een gemeenteraad bij meerderheid, zijn bij het OCMW, als oorspronkelijk bewijs van het democratische karakter, de significante minderheden wel vertegenwoordigd in het permanent bureau.

2. Neutrale en gelijke behandeling.

De raad voor maatschappelijk welzijn bestaat uit een verscheidenheid van politieke en filosofische meningen. Het werk dat er met gesloten deuren verricht wordt, vindt doorgaans in een aangename sfeer plaats. Wat voor de raadsleden een drijfveer is, namelijk de oplossingen die ze mensen aanreiken opdat zij een menswaardig leven zouden kunnen leiden, zorgt meer voor eensgezindheid dan voor verdeling. Het werk met gesloten deuren "*verhindert dat een publiek opbod zou gedaan worden in een materie waaromtrent fundamenteel grote convergentie van ideeën en standpunten kan bereikt worden*".³ Deze atypische werking in combinatie met de professionalisering van de wettelijke graden garandeert een neutrale en objectieve openbare dienstverlening.

3. Vermogen van het OCMW om zich aan te passen aan de behoeften.

De recentste cijfers bevestigen de massale stijging van het aantal personen dat sociale begeleiding aanvraagt bij het OCMW maar ook de uitbreiding van de steunvormen en sociale acties om aan nieuwe sociale behoeften tegemoet te komen. Ook hier begreep de wetgever van weleer dat er een specifieke instelling moest komen die voldoende reactief en flexibel is om de nieuwe doelgroepen en opkomende sociale problematieken waardig op te vangen.

4. Er gingen meervoudige en pluralistische stemmen op tegen de fusie van gemeente en OCMW. Zij stelden het volgende aan de kaak:

- de economische illusie en de utilitaristische of kortetermijnvisie van deze optie. Niets ondersteunt de stelling van de schaalvoordelen die met zo'n scenario gerealiseerd kunnen worden, wel integendeel: behalve de verkleining van het draagvlak van de sociale diensten ter beschikking van de burger of de vermindering van de verworven sociale rechten, zal de fusie niets veranderen aan de behoeften van kansarmen en de financiële behoeften van de OCMW's;
- de oorspronkelijke basiswaarden die in het gedrang komen: risico op een doorgedreven politisering van de sociale bijstand, omzetting van de bestaande botsende logica 'oppositie-

---

³ *Parl. St. Kamer 1975-1976, nr. 923-5, p. 6.*

- meerderheid' naar gemeentelijk niveau, ongelijke behandeling als direct gevolg van een organisatie die gedifferentieerd is op het grondgebied, ...;
- een nieuwe inbreuk op het recht van mensen door een nieuwe splitsing van ons beschermingsmodel. De wijziging van artikel 2 van de organieke OCMW-wet, die deze fusie mogelijk zou maken, zou de deur openzetten voor een verkapte regionalisering van de sociale bijstand en voor een nieuwe fase in de regionalisering van de sociale zekerheid, aangezien de OCMW's sociale zekerheidsinstellingen zijn volgens de betekenis van het 'handvest' van de sociaal verzekerde;
  - verborgen bedreigingen. Minder middelen voor de sociale bijstand, tragere en zeldzamere beslissingen, bedreiging van het beroepsgeheim en juridische verwarring zijn enkele elementen die het voorwerp uitmaken van debat.

Na een lange weg hebben de federale en gewestelijke regeringen geluisterd naar de meervoudige en pluralistische stemmen die zich hebben laten horen.

In het Brussels Gewest was de fusie nooit een optie. Daar heerst zelfs de politieke wil om de OCMW's, aan de zijde van de gemeente, te versterken in de rol die ze vervullen als coördinator in de strijd tegen armoede, door het verstrekken van geïndividualiseerde en buurtgerichte hulp⁴.

In Wallonië nam de regering de beslissing om af te zien van de fusie en om de synergieën tussen de OCMW's onderling en tussen de gemeenten en OCMW's te versterken. Het is nu essentieel dat de OCMW's in dit goed uitgedachte decretale kader, dat nog gestabiliseerd moet worden, kunnen werken op het terrein.

De OCMW's vragen dat de juridische autonomie van het OCMW als instelling beschermd wordt, aangezien dat essentieel is om hun opdrachten uit te oefenen. De juridische autonomie van het OCMW moet absoluut gegarandeerd worden, in het bijzonder door de huidige formulering van artikel 2 van de organieke wet te behouden.

f) Bescherming van het beroepsgeheim

Zowel de organieke wet als het Strafwetboek stellen dat het OCMW gebonden is aan het beroepsgeheim. De vertrouwensrelatie is het centrale element van maatschappelijke dienstverlening gebaseerd op dialoog en samenwerking. Zonder deze gewaarborgde geheimhouding verliest de opdracht van het OCMW haar betekenis op het vlak van bescherming van de kwetsbaren.

Het beroepsgeheim is nooit absoluut geweest; er waren altijd al uitzonderingen. De voorbije maanden hebben onduidelijke teksten hiaten aangebracht in het beroepsgeheim van de OCMW's, wat zware gevolgen kan hebben voor de naleving van basisrechten.

Tegelijkertijd werd de schending van het beroepsgeheim ook strenger bestraft.

Teksten die strafrechtelijke gevolgen kunnen hebben maar die vatbaar zijn voor interpretatie, brengen de rechtszekerheid in het gedrang.

De OCMW's vragen dat het beroepsgeheim nageleefd wordt door alle wetgevende, bestuurlijke en gerechtelijke overheden, want het is het uitvloeisel van het feit dat het OCMW de vertrouwenspersoon is voor personen die ervan afhangen. Die vertrouwensrelatie moet beschermd worden.

⁴ Algemene beleidsverklaring van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering 2014-2019, p. 24.

g) Begeleiding van de automatisering

De evolutie en het gebruik van ICT verandert de werkwijzen binnen de interne en externe diensten van de OCMW's ingrijpend. Hoewel automatisering vandaag de dag onmisbaar is, moet ze beschouwd worden als een middel dat het sociale werk van de OCMW's makkelijker maakt, en niet als een doel op zich.

De OCMW's worden op dit vlak geconfronteerd met de volgende grote uitdagingen:

- De OCMW's zien hun IT-uitgaven flink stijgen door beslissingen/plannen van de federale regering die niet altijd overeenstemmen met de prioriteiten op het terrein. Op dat gebied werd het principe van de budgettaire neutraliteit over 't algemeen tot op heden niet nageleefd.
- De OCMW's zijn sterk afhankelijk van IT-leveranciers. En die afhankelijkheid is nu nog kritieker geworden doordat vele OCMW's wegens technologische veroudering verplicht zijn om van sociale software te veranderen en de apparatuur bijgevolg aan te passen.
- De OCMW's moeten de gevolgen beheren die de overeenstemming met de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) meebrengt.

In dat kader is het essentieel dat:

- de OCMW's tegen lagere kosten gebruik kunnen maken van kwaliteitsvolle IT-tools die aangepast zijn aan hun specifieke organisatorische behoeften en aan hun omvang, die voldoen aan de regelgeving voor de bescherming van persoonsgegevens, die de privésfeer van de begunstigden beschermen en die de wetgeving betreffende het beroepsgeheim naleven;
  - de OCMW's niet langer afhankelijk zijn van IT-leveranciers;
  - de OCMW's de gepaste tools en begeleiding krijgen voor de uitvoering van de AVG;
  - de OCMW's over actuele informatie beschikken in het kader van de bestaande stromen en hun aansluiting op de KSZ, alsook over kwaliteitsvolle gegevens en toelichtende documentatie. Voor het sociaal werk dat de OCMW's verrichten, is het belangrijk dat de geraadpleegde gegevens actueel zijn.
- Wanneer de OCMW's niet alle nodige informatie hebben om een dossier te begrijpen door middel van de bestaande elektronische stromen, kunnen zij aanvullende informatie verkrijgen bij de betrokken overheden. Met de inwerkingtreding van de AVG worden de OCMW's momenteel geconfronteerd met overheden die weigeren om hen een antwoord te geven of om die aanvullende informatie telefonisch te verstrekken. Zo kunnen de OCMW's onmogelijk een 100% duidelijk beeld hebben om een beslissing te nemen. Met de regionalisering van de materies riskeren de dossiers nog ingewikkelder te worden.
  - De OCMW's moeten een steunaanvraag bestuderen rekening houdend met de situatie van de gebruiker. Daarvoor raadplegen ze gegevens via het netwerk van de sociale zekerheid. Naar aanleiding van de regionalisering worden de materies op meerdere machtsniveaus met verschillende wetgevingen beheerd. Voor de maatschappelijk werkers, die onder meer alle sociale zekerheidsgegevens moeten bestuderen, gaat deze situatie gepaard met een hoop interpretatiewerk als de gegevens van een geregionaliseerde materie niet op een geharmoniseerde manier voor eenzelfde machtsniveau overgedragen worden en niet eenduidig en duidelijk interpreteerbaar zijn.

De OCMW's vragen:

- dat de federale overheid voorrang geeft aan een betere begeleiding van de OCMW-gebruikers in het kader van projecten voor administratieve vereenvoudiging met betrekking tot de automatisering van de maatschappelijke dienstverlening. Voor de OCMW's is automatisering geen doel maar een middel;
- dat er vooraf een impactstudie uitgevoerd wordt bij de uitwerking van een project voor administratieve vereenvoudiging, zodat de reële meerwaarde en de risico's voor gebruikers en OCMW's gemeten kunnen worden. Het project mag in geen geval de relatie van de gebruikers met hun overheden en die van de OCMW's met hun toezichthoudende instellingen in het gedrang brengen;
- de concretisering - in overleg met de Federaties en het terrein en in samenwerking met de Gewesten - van de ontwikkeling van sociale software, zoals Primaweb Plus, die tegemoetkomt aan de behoeften van alle OCMW's, ongeacht hun omvang, zowel op organisatorisch vlak als in het kader van hun sociaal werk;
- dat de federale overheid een prioriteit maakt van de bepaling en actualisering van de gegevens die echt noodzakelijk zijn voor het werk van de OCMW's, en van de terbeschikkingstelling van duidelijke en praktische documentatie voor het gebruik van de bestaande stromen via de KSZ alvorens te beginnen aan nieuwe projecten voor automatisering van de maatschappelijke dienstverlening;
- dat de OCMW's via een KSZ-stroom de gegevens kunnen raadplegen van het centrale aanspreekpunt voor bankrekeningen van de Nationale Bank van België, die zij nodig hebben in het kader van het sociaal onderzoek;
- financiële steun voor de OCMW's in het kader van de huidige automatiseringsprojecten, net zoals er financieringen toegekend zijn aan de deelnemers van het project 'E-gezondheid';
- dat de federale overheid een systeem invoert voor informele uitwisselingen tussen personen van verschillende overheden om het onderzoek van een dossier te verduidelijken, net als bijvoorbeeld het 'itsme'-systeem of wat informaticabedrijven doen om gebruikers te identificeren;
- dat de federale overheid garandeert dat alle gegevens betreffende een (geheel of gedeeltelijk) geregionaliseerde materie overgedragen worden via één geharmoniseerde stroom via de KSZ samen met een duidelijke beschrijving van de meegedeelde waarden (gegevens);
- dat er een online portaal opgericht wordt, net zoals voor de gezondheidsgegevens (Mijn Gezondheid) en de rijksregistergegevens (Mijn Dossier), zodat iedere burger zijn sociale gegevens kan raadplegen, zijn toestemmingen kan beheren en kan nagaan welke instellingen zijn gegevens geraadpleegd hebben of aan welke instellingen deze overgedragen zijn. Hij kan daarbij met papieren documenten blijven werken. Dit initiatief zal niet alleen de transparantie van de instellingen ten aanzien van de burger ten goede komen, maar ook het beheer van het toegangsrecht conform de AVG aanzienlijk makkelijker maken voor de OCMW's en de andere sociale zekerheidsinstellingen;
- om, net zoals de mogelijkheid voor een groep werkgevers bestaat om een gemeenschappelijke dienst voor preventie en bescherming op het werk op te richten, een regelgeving op te stellen die overheidsinstanties een nieuwe kans biedt om voor meerdere entiteiten één enkele functionaris voor gegevensbescherming (Data Protection Officer) aan te stellen.

h) *Strijd tegen de digitale kloof*

De digitale kloof verdeelt onze maatschappij en versterkt sociale uitsluiting. Het is dan ook belangrijk om een beleid te voeren met het oog op de integratie in de informatiemaatschappij.

Telecomproviders werken momenteel met weinig transparante tarieven die moeilijk te begrijpen en te vergelijken zijn, onduidelijke gezamenlijke aanbiedingen voor 'abonnement en gsm', te laconieke commerciële reclame, te weinig gereguleerde kosten en boetes, moeilijk te begrijpen facturen en een 'zwarte' lijst.

De sector zou zich kunnen inspireren op initiatieven die ondernomen zijn in de energiesector, zowel voor de duidelijkheid en het begrip van de factuur en de simulatie van de aanbiedingen als voor de toegang tot de verschillende telecomdiensten voor personen die het financieel moeilijk hebben.

De OCMW's vragen:

- een betere omkadering van de praktijken in de telecomsector;
- algemene voorwaarden die opgemaakt zijn in duidelijke, meer gestandaardiseerde taal;
- de oprichting van een Sociaal Fonds Telecom om de OCMW's de nodige middelen te geven voor de ontwikkeling van een geïntegreerde maatschappelijke dienstverlening in de strijd tegen de digitale kloof (net zoals het Sociaal Fonds Gas en Elektriciteit in de strijd tegen energiearmoede).

i) *Finalisering en verbetering van MediPrima*

De toegang tot gezondheidszorg blijft een van de onvermijdelijke uitdagingen waaraan alle OCMW's het hoofd moeten bieden. Wie gezondheidsproblemen heeft, maakt immers meer kans om in armoede te vervallen en omgekeerd. De toegang tot gezondheidszorg blijft een domein dat ontegenzeggelijk verbonden is met de menselijke waardigheid van mensen, en de OCMW's vervullen daarbij een sleutelrol.

MediPrima is een geautomatiseerd systeem om de beslissingen tot tenlasteneming van gezondheidszorg door het OCMW makkelijker te kunnen beheren en de terugbetaling van de medische kosten te automatiseren. Voorlopig werd alleen nog maar fase 1 van het project concreet uitgevoerd: het betreft hier enkel de facturen van zorginstellingen voor niet-verzekerde en niet-verzekerbare personen.

Momenteel wordt fase 2 uitgebreid en fase 3 geanalyseerd. Deze twee fasen zijn belangrijk om het systeem uit te breiden naar alle OCMW-gebruikers die medische bijstand kunnen krijgen, en naar alle zorgverstrekkers (apothekers, tandartsen, specialisten en paramedische zorgverstrekkers).

Het administratieve beheer van het systeem is nog zwaar voor de OCMW's. De communicatie tussen de verschillende actoren van het project (OCMW's, ziekenhuizen, zorgverstrekkers, POD MI, HZIV, informaticabedrijven ...) is ingewikkeld en vormt een grote uitdaging voor de goede werking van het project. Bovendien is het feit dat er twee systemen naast elkaar bestaan - één voor verzekerde gehospitaliseerde personen en één voor niet-verzekerde en niet-verzekerbare gehospitaliseerde personen - administratief zwaar voor de OCMW's, die moeten jongleren met MediPrima en de formulieren van de POD MI voor de betrokken doelgroepen. Wanneer alle fasen van het project concreet uitgevoerd zijn, zal het administratieve beheer wellicht vlotter verlopen.

MediPrima werd inmiddels meer dan vijf jaar geleden gelanceerd en de vorige regering had zich ertoe verbonden om alle fasen tijdens haar bestuurstermijn te voltooien. Het is tijd om op de praktijk over te gaan en iedereen voor alle prestaties over te hevelen naar MediPrima.

De vervaltermijn voor MediPrima en om een advies te verstrekken over de toekenning van de steunverlening is momenteel 45 dagen maar moet opgetrokken worden. De OCMW's hebben te weinig tijd om hun sociaal onderzoek naar behoren uit te voeren. De OCMW's vragen dat die termijn opgetrokken wordt naar 60 dagen, zodat de OCMW's de vorige kosten ten laste kunnen nemen en op tijd hun sociaal onderzoek kunnen uitvoeren (in art. 9, §1 en art. 9ter, §2 van de wet van 1965). Bovendien moet die termijn beginnen te lopen vanaf het ogenblik dat het OCMW op de hoogte gesteld wordt van de steunaanvraag (momenteel is dat op het ogenblik dat de prestatie begint of plaatsvindt). De verlenging van de termijn naar 60 dagen is al goedgekeurd maar nog niet gepubliceerd voor MediPrima. Wat de kennisgeving van de steunverlening betreft, is het proces voor de wetwijziging nog niet van start gegaan.

De OCMW's vragen:

- de concrete uitvoering, met een grondige voorbereiding (testfase, proefprojecten, ...), van de laatste fasen van MediPrima;
- de versterking van de communicatie en de informatieoverdracht naar alle actoren van het project;
- om de verlenging van de vervaltermijn naar 60 dagen te publiceren voor MediPrima (art. 9ter, §2 van de wet van 1965);
- om de vervaltermijn op te trekken naar 60 dagen voor de kennisgevingen van de toekenning van de steunverlening (art. 9, §1 van de wet van 1965);
- om de vervaltermijn van 60 dagen te laten starten op het ogenblik dat het OCMW kennis genomen heeft van de steunaanvraag.

3. SOCIALE BIJSTAND

f) *Kosten van gedetineerden*

OCMW's krijgen aanvragen van veroordeelden, hetzij gedetineerden, hetzij mensen onder elektronisch toezicht. De werklast die deze uiteenlopende aanvragen (zakgeld, basisproducten, medische verzorging, ...) meebrengen voor de sociale diensten van de OCMW's heeft een financiële impact (toegekende financiële hulp, personeelskosten, administratiekosten, erelonen van advocaten voor het OCMW dat zich moet verdedigen voor de rechtbank of het arbeidshof).

Iedere gevangenis beschikt over een hulpkas voor gedetineerden die gespijsd wordt met de opbrengsten van de kantine en die juist bedoeld is om onvermogen gedetineerden zakgeld ter beschikking te stellen om allerlei kleine uitgaven te bekostigen. Deze kas wordt beheerd door de directeur van de instelling. Het gebruik van dit geld lijkt echter weinig geharmoniseerd en onduidelijk te zijn. De omzendbrief van 30 augustus 2011 van de Minister van Justitie preciseert heel duidelijk dat *"om te voorkomen dat gedetineerden zich voor dergelijke behoeften tot het OCMW zouden richten, ze geholpen moeten worden met de hulpkas van de gevangenis"*. Er moet dus prioritair aanspraak gemaakt worden op deze kas om onvermogen gedetineerden te helpen.

Te veel mensen zijn dakloos of bevinden zich in een noodsituatie nadat ze de gevangenis verlaten hebben. De voorbereiding op het vertrek uit de gevangenis behoort eveneens tot de taken die de reclassering bevorderen, en moet tevens beheerd worden door Justitie.

De OCMW's vragen dat:

- de federale overheid een menswaardig verblijf in een strafinrichting waarborgt door de nodige producten voor hygiëne en basisverzorging ter beschikking te stellen van gedetineerden en door de medische kosten van gedetineerden ten laste te nemen;
- de federale overheid zorgt voor een kwaliteitsvolle sociale begeleiding tijdens de detentieperiode, in het bijzonder om tijdens die periode schuldbemiddeling en psychosociale begeleiding te organiseren als dat nodig is, en om begeleiding en financiële bijstand te voorzien ter voorbereiding op het vertrek uit de gevangenis als de betrokkene in staat van behoefte is;
- dat er prioritair een beroep gedaan wordt op de hulpkas voor gedetineerden, met name voor de toekenning van zakgeld aan onvermogen gedetineerden, en dat het gebruik van dergelijke hulpkassen verduidelijkt en geharmoniseerd wordt.

Gezien de overbevolking van de gevangenissen gaat de voorkeur uit naar elektronisch toezicht als middel voor voorhechtenis, als uitvoering voor bepaalde gevangenisstraffen en als autonome straf. Het aantal personen onder elektronisch toezicht neemt alsmaar toe. Met het oog op de reclassering van de veroordeelden is dit een betere maatregel dan het uitzitten van een gevangenisstraf. Voor de OCMW's is het echter een financiële dobber, omdat de vergoeding die Justitie toekent aan personen onder elektronisch toezicht, doorgaans lager ligt dan het leefloon.

Naast het probleem van de kosten verloopt de uitwisseling van informatie tussen de OCMW-diensten en de diensten die bevoegd zijn voor de uitvoering van het elektronisch toezicht nog steeds niet naar behoren. Er moet vooral een oplossing komen voor de technische problemen.

De OCMW's vragen:

- een vergoeding die minstens evenveel bedraagt als het leefloon voor personen onder elektronisch toezicht en die volledig ten laste van de federale overheid valt;
- dat de federale overheid de andere aanvragen van personen onder elektronisch toezicht ten laste neemt (medische kosten, installatiepremie, ...);
- toegang tot de informatie die zij nodig hebben om de aanvragen tot residuaire steun naar behoren te kunnen verwerken. Daarvoor moet een stroom voor de inzage in gegevens over de gevangenen of personen onder elektronisch toezicht ontwikkeld en ter beschikking van de OCMW's gesteld worden.

g) Roerende en onroerende goederen

Er heerst een conflict over de interpretatie van het begrip roerende goederen in artikel 100, §§ 2 en 4 van de organieke OCMW-wet.

OCMW's zijn verplicht om de roerende goederen (contant geld, juwelen, meubels, ...) te bewaren die de bewoners van hun instellingen die ten hunne laste zijn, meegebracht hebben, en dit tot drie jaar na hun overlijden.

De lijst in de wettekst dient bij wijze van voorbeeld ("zoals onder meer"). Als er geen erfgenamen zijn of als deze goederen niet binnen drie jaar opgevraagd zijn, komen ze het OCMW toe.

De fiscus is van oordeel dat deze regel niet geldt voor tegoeden op bankrekeningen, terwijl die juridisch gezien ook roerende goederen vormen. Na de bewuste periode komen die tegoeden bijgevolg de staat toe. De aanspraken die de OCMW's overeenkomstig artikel 100, §§ 2 en 4 van de OCMW-wet kunnen maken op de roerende goederen van bewoners die in hun instellingen overleden zijn en ten hunne laste waren, zouden ook ondubbelzinnig moeten gelden voor banktegoeden.

In het algemeen vragen de OCMW's dat de verschillende punten die een probleem vormen in geval van erfloze nalatenschap onderzocht worden.

De OCMW's vragen een interpretatie overeenkomstig de filosofie en de invorderingsbeginselen van de organieke OCMW-wet alsook een aanpassing van de wetgeving die de effectieve invordering op onroerende goederen toelaat.

h) Onderhoudsplicht

Zolang de OCMW's, in sommige gevallen, moeten tussenkomen in het betalen van de rusthuisfactuur moet de onderhoudsplicht van kinderen ten aanzien van hun ouders bij een opname in een woonzorgcentrum behouden blijven.

In dat kader moet het residuaire karakter van de OCMW-steun opnieuw bevestigd worden.

De OCMW's dringen erop aan dat de onderhoudsplicht van kinderen ten aanzien van hun ouders behouden blijft.

d) Medische en farmaceutische kosten

Wat de medische hulp toegekend door OCMW's betreft, stellen we vast dat er geen financiële compensatie voorzien is voor de OCMW's. Nochtans voeren zij een opdracht uit voor rekening van de federale overheid, zodat België het Verdrag van de Rechten van de Mens nakomt en iedere persoon, ongeacht zijn herkomst en middelen, aanwezig op het Belgische grondgebied toegang heeft tot verzorging conform de Grondwet en de Europese pijler van de sociale rechten die het Europees Parlement, de Europese Raad en de Europese Commissie op 17 november 2017 afgekondigd hebben. De toekenning van deze hulp is zelfs essentieel voor de volksgezondheid. Het aantal dossiers met verzoeken om een financiële tegemoetkoming in de medische en farmaceutische kosten blijft groot en treft heel veel gezinnen. Aangezien de OCMW's verplicht zijn om aan ieder verzoek een gevolg te geven, moeten zij heel wat werk verrichten om na te gaan of die personen voldoen aan de wettelijke voorwaarden om deze hulp te krijgen. Het is gerechtvaardigd dat het werk dat de OCMW's verrichten voor rekening van de federale overheid ook gefinancierd wordt door de federale overheid.

De OCMW's vragen dat er voor de OCMW's een federale subsidie opgericht wordt, via een systeem dat vergelijkbaar is met het systeem dat bestaat in artikel 40 van de RMI-wet, om de werklust van de OCMW's te dekken voor de verwerking van de aanvragen voor een tegemoetkoming in de medische en farmaceutische kosten ten laste van de federale overheid.

OCMW's zijn verplicht alles in het werk te stellen om de ziekenfonsaansluiting van hun gebruikers in orde te brengen. Zij worden thans geconfronteerd met een probleem van billijkheid als we kijken naar de terugbetaling aan de OCMW's door de federale overheid.

Voor onvermogenen die niet de Belgische nationaliteit hebben en niet ingeschreven zijn in het bevolkingsregister, komt de federale overheid tussen in de aansluitings- en bijdragekosten betaald aan een verzekeringsinstelling in het kader van de verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen, alsook in het kader van de aanvullende verzekering.

Voor de andere begunstigen, waaronder leefloners, betaalt de federale overheid niet de kosten terug van de betaling van de bijdragen, noch voor de verplichte noch voor de aanvullende verzekering, net zoals voor de regularisatiekosten of aanvullende bijdragen, vooral voor (gewezen) zelfstandigen met een betalingsachterstand van meer dan twee jaar.

De ziekenfondsen kunnen weliswaar statutair voorzien in een volledige vrijstelling van bijdragen voor de aanvullende verzekering ten behoeve van bepaalde categorieën van personen, waaronder de begunstigen van het leefloon of equivalente steun. Maar dat mag elk ziekenfonds voor zichzelf beoordelen.

Om billijkheidsredenen vragen de OCMW's voor alle begunstigen, zowel inzake maatschappelijke dienstverlening door het OCMW als RMI, een terugbetaling door de federale overheid van alle aansluitingskosten en bijdragen.

De wijziging van artikelen 2 en 9ter van de wet van 2 april 1965 betreffende het ten laste nemen van de steun verleend door de OCMW's werd goedgekeurd zonder het bijbehorende uitvoeringsbesluit en zonder wijziging van het koninklijk besluit betreffende de dringende medische hulp om de hele omvang ervan te beoordelen. Bij gebrek aan deze verduidelijking bracht deze wijziging heel wat reacties teweeg op het terrein. Ook bij de OCMW's die vrezen dat de rechtsonzekerheid voor huisartsen en specialisten, als gevolg van de potentiële sanctie die door één enkele controlearts uitgevoerd wordt, ertoe zal leiden dat zij terughoudend zullen zijn om een arme bevolkingsgroep te

verzorgen of zelfs zullen weigeren om deze mensen te verzorgen. Zo'n situatie zal de armsten vervreemden van de gezondheidszorg, met als gevolg risico's voor de volksgezondheid en meer stress voor de lokale overheden omdat deze personen zich niet laten verzorgen ondanks de toegekende steun. De eerste versie van de besluiten betreffende de dringende medische hulp en de modaliteiten van de controle door de HZIV moet nog ter overleg voorgelegd worden.

De OCMW's vragen:

- het behoud van de huidige definitie van dringende medische bijstand, zoals voorzien in artikel 1 van het koninklijk besluit van 12 december 1996;
- overleg tussen de federale overheid en hun Federaties over de inhoud van het HZIV-besluit en over de wijziging van het besluit betreffende de DMH, zoals voorzien in het kader van de wijziging van artikelen 2 en 9ter van de wet van 2 april 1965;
- de oprichting van een artsencollege in het kader van het controleproces dat geregeld moet worden door een besluit tot uitvoering van het nieuwe artikel 9ter, §5 van de wet van 2 april 1965.

In het kader van de dematerialisering moeten de elektronische attesten voor dringende medische hulp afgegeven kunnen worden voor meer dan één prestatie door de OCMW's, en niet voor een kortere periode zoals men dat de voorbije maanden liet doorschemeren. Met het oog op een goed beheer en minder administratieve rompslomp moeten die attesten namelijk periodes met meerdere prestaties dekken, anders kunnen zowel de zorgverstrekkers (huisartsen en specialisten) als de OCMW's de aanvraag niet voortzetten. De zware administratieve procedures worden aangehaald als grootste uitdaging. Het is ook een kwestie van medische opvolging van de patiënt, die zich voor elke prestatie zou moeten melden bij het OCMW, wat een onmiskkenbare barrière vormt voor de toegang tot gezondheidszorg.

De OCMW's vragen dat de elektronische attesten voor DMH meerdere prestaties kunnen dekken over een zowel lange als korte periode, zoals dat nu het geval is.

4. ENERGIE EN SCHULDBEMIDDELING

a) *Financiering van het Fonds Gas en Elektriciteit*

Volgens de conclusies van de evaluatie van de sociale energiefondsen blijkt het Fonds Gas en Elektriciteit ruimschoots relevant en nuttig te zijn. De onderzoekers geven ook aan dat de werking van de huidige financiering van het Fonds herzien zou moeten worden, door met name de beschikbare middelen opnieuw te indexeren. Aan deze aanbeveling werd geen gevolg gegeven.

De OCMW's werden trouwens geïnformeerd over de flinke verlaging van de bedragen waarover zij in dat kader beschikken. Naast de budgettaire gevolgen zagen de OCMW's zich genoopt om hun algemene sociale energiebeleid te herzien in het nadeel van de personen die het recht op energie ontzegd wordt.

Met de steun van de leveranciers, de gewestelijke regelgevende instanties en de netwerkbeheerders vragen de OCMW's op korte termijn het gebruik van de beschikbare bedragen voor de 'gasconvector'-maatregel, op middellange termijn de vrijmaking van het Fonds en op lange termijn de structurele financiering van het sociale energiebeleid van de OCMW's in overeenstemming met de behoeften van de bevolking.

De OCMW's vragen:

- de onmiddellijke aanwending van de middelen die voorbehouden zijn voor de 'gasconvector'-maatregel;
- de herwaardering van het Fonds Gas en Elektriciteit om de 14 miljoen te recupereren die sinds 2012 verloren gingen, en de indexering volgens de evolutie van de consumptieprijzen;
- een structurele financiering voor het sociale energiebeleid van de OCMW's, en dit buiten de energiefactuur om.

b) *Energiesteun op basis van het inkomensniveau voor alle brandstoffen*

Arme burgers krijgen zelden de kans om hun verwarmingssysteem en dus de gebruikte brandstof te kiezen. Toch bestaan er voor bepaalde brandstoffen momenteel variabele bijstandsvormen op basis van verschillende toegangscriteria, terwijl men voor andere brandstoffen (pellets, hout, kool ...) geen steun kan genieten.

Naast het administratief statuut dat recht geeft op bepaalde vormen van bijstand, blijkt trouwens dat vooral het inkomensniveau van de gezinnen een impact heeft op de toegang tot energie.

Behalve een sociaal tarief voor elektriciteit vragen de OCMW's bijgevolg dat er op basis van het inkomensniveau een 'energiesteun' of ('energiecheque') ingevoerd wordt voor alle brandstoffen die door de begunstigden gebruikt worden. Deze steun zou toegekend kunnen worden aan alle gezinnen met een inkomen dat lager ligt dan of gelijk is aan het jaarlijks maximum in het kader van de verhoogde tegemoetkoming.

De OCMW's vragen dat de toegang tot energie voor iedereen concreet gemaakt wordt door een energiesteun in te voeren voor gezinnen met een inkomen dat lager ligt dan of gelijk is aan het jaarlijks maximum in het kader van de verhoogde tegemoetkoming, en dit ongeacht de gebruikte brandstof.

c) Vereenvoudiging van het Stookoliefonds

In afwachting van een 'energiesteun' voor alle brandstoffen vragen de OCMW's dat hun werk in het kader van het Stookoliefonds ondersteund wordt. Momenteel is de tussenkomst van het Stookoliefonds beperkt tot de dossiers die recht geven op een verwarmingstoelage. De OCMW's verrichten echter gelijkaardig werk voor de geweigerde dossiers. Ook moet de stookolietoelage, met het oog op preventie, gepaard gaan met de begeleiding van de gezinnen die erom vragen.

Het is dus zaak om dit werk in zijn geheel te ondersteunen door de OCMW's 10 euro te geven voor alle dossiers die zij bestuderen, en om een budget te voorzien voor het preventieve en begeleidende werk dat zij uitvoeren.

Op het vlak van administratieve vereenvoudiging vragen de OCMW's ook dat het volledige bedrag van de toelage toegekend wordt zodra het gezin voldoet aan de voorwaarden om de toelage te krijgen. Om deze tegemoetkoming onder te verdelen per liter voor aankopen in bulk, moet hetzelfde dossier immers meermaals bestudeerd worden.

De OCMW's vragen:

- de ondersteuning van het preventieve werk van de OCMW's, alsook de uitgevoerde prestaties voor elk van de bestudeerde dossiers;
- met het oog op administratieve vereenvoudiging, de toekenning van het bedrag aan iedereen die voldoet aan de voorwaarden van het Stookoliefonds. Het is immers tijdrovend om de analyse van eenzelfde dossier te gaan opsplitsen wanneer het aankopen in bulk betreft.

d) Schuldoverlast

De situaties van schuldoverlast komen, in uiteenlopende mate en op verschillende manieren, in alle gewesten van het land voor. Toch is er één constante: iedereen kan een te zware schuldenlast hebben, ongeacht de sociaal-economische achtergrond.

In heel België stellen we ook al een aantal jaar vast dat de situaties van schuldoverlast die voorgelegd worden aan de diensten voor schuldbemiddeling, alsmear ingewikkelder worden. Het is bijgevolg noodzakelijk om deze diensten hun specificiteiten (neutraliteit, professionalisering, beroepsgeheim, bestaan van een gerechtelijk bevel in geval van collectieve schuldenregeling, ...) toe te kennen ten aanzien van de andere diensten die de OCMW's voorstellen.

Meer nog, de oorzaken van een te zware schuldenlast zijn zeer uiteenlopend en niet terug te voeren tot verkeerd kredietgebruik: het feit dat mensen onvoldoende middelen hebben om hun vaste kosten te betalen maar ook de ongevallen in het leven blijven heel relevante factoren die vaak genoemd worden als belangrijkste oorzaken van schuldoverlast.

Armoede en schuldoverlast zijn twee verschillende fenomenen, die weliswaar samenhangen met de ontoereikendheid van bepaalde arbeidsinkomens, vervangingsinkomens of sociale uitkeringen. Beide problematieken treffen een alsmear grotere bevolkingsgroep.

Bovendien moet de burger constant proactief zijn om te voorkomen dat hij zich schulden op de hals haalt, maar daar is hij niet altijd voldoende voor gewapend. Het aantal vragen dat gericht wordt aan de diensten voor schuldbemiddeling van de OCMW's blijft toenemen en sommige diensten worden werkelijk overstelpt.

Bij bepaalde OCMW's neemt budgetbeheer via gezamenlijk beheerde rekeningen, ook voor personen die geen financiële hulp krijgen van het OCMW (mensen met een loon, sociale uitkeringen, ...), een belangrijke plaats in binnen hun maatschappelijke dienstverlening. Dit begeleidingsinstrument is ook een essentieel preventiemiddel in de strijd tegen schuldoverlast. Er bestaat voor deze begeleiding nog geen specifieke financiering. Sommige diensten hebben de middelen niet om tegemoet te komen aan de toenemende vraag.

Ook moet er voorzien worden in een subsidiëring van de budgetbegeleiding (educatieve begeleiding voor budgetbeheer), die vanuit preventief en curatief oogpunt absoluut noodzakelijk is.

In het bijzonder bij de inbeslagneming van rekeningen zijn de niet voor beslag vatbare inkomsten beschermd, ook al staan ze nog op een rekening. Wanneer een inbeslagneming plaatsvindt, moet de bank de deurwaarder alle informatie bezorgen over de herkomst van de inkomsten (specifieke codes). Als het om niet voor beslag vatbare inkomsten gaat, wordt de rekening gedeblokkeerd. Niettemin maakt men zich in de praktijk zorgen over de tijd die zoiets in beslag neemt. Meestal hebben de mensen maar één rekening en hebben ze helemaal geen toegang tot die rekening. Zonder een snelle interventie van de ombudsman om die rekening door een gerechtsdeurwaarder te laten deblokken, moeten de OCMW's in dergelijke gevallen met spoed tussenkomen met een terugbetaalbare steun, met alle administratieve problemen van dien.

De OCMW's vragen:

- **de strijd aan te gaan tegen de opeenstapeling van kosten die gepaard gaan met de invordering van schulden, en tegen de 'schuldenbusiness':**

- de invorderingskosten beperken/plafonneren om te vermijden dat het bedrag in hoofdsom vertienvoudigd wordt of zelfs meer en om de negatieve spiraal van schuldoverlast tegen te houden;
- verplichten tot meer transparantie in de afrekeningen van incassobureaus en gerechtsdeurwaarders;
- een einde stellen aan beslag 'met druk' en zinloos 'herhaald' beslag;
- deurwaarders die werken met een minnelijke invordering onderwerpen aan de controle van de FOD Economie, of op zijn minst aan een neutrale, beroepsonafhankelijke controle; de rol van de ombudsman bij de gerechtsdeurwaarders ontwikkelen en rekening houden met de aanbevelingen die de ombudsman formuleert om de activiteit van de gerechtsdeurwaarders te regulariseren;
- de overdreven clausules en kosten in geval van laattijdige betaling beperken (zie ontwerp van K. Peeters dat voorziet in kosteloosheid vanaf de eerste aanmaning aan de schuldenaars, en voorzien in een lagere marge voor kleine bedragen => een goed voorbeeld is het voorstel in de wet van 22 april 2016, 54e legislatuur, nr. 1793/001).

- **de strijd aan te gaan tegen de druk die uitgeoefend wordt op onvermogens: beslag van roerende goederen en andere:**

- het proces-verbaal van ontstentenis verplicht maken: het proces-verbaal van ontstentenis in het Gerechtelijk Wetboek reglementeren door te voorzien in de verplichting voor gerechtsdeurwaarders om in het proces-verbaal van beslag te vermelden dat de geschatte waarde van de goederen onvoldoende zou zijn om de kosten van de openbare verkoop te dekken, en ervoor zorgen dat de schuldenaar een gerechtsdeurwaarder kan vragen om een proces-verbaal van ontstentenis op te maken;
- de insolventie laten erkennen door een gerechtelijke of administratieve procedure in te voeren waarmee de rechtsvervolging (beslag met druk) gedurende bepaalde tijd of zelfs definitief opgeschort kan worden als er geen hoop is op terugvordering;
- in de wetgeving voorzien in een uitzondering op de inbeslagneming van de bankrekeningen wanneer de inkomsten van de betrokkenen lager is dan het voor beslag vatbare bedrag overeenkomstig artikel 1409 van het Gerechtelijk Wetboek;

../..

../..

- bij beslag van de rekeningen van een onvermogene die maar één rekening bezit, voorzien in de mogelijkheid om te beschikken over een deel van de tegoeden op die rekening zodat die persoon een menswaardig leven kan leiden.

- **de strijd aan te gaan tegen problemen tijdens de collectieve schuldenregeling:**
  - tijdens de procedure begeleidingsmaatregelen invoeren om tijdens of na de procedure recidieven te vermijden;
  - de erkenning van de rol van een vertrouwenspersoon in de procedure verkrijgen.

- **de praktijk van de minnelijke schuldbemiddeling te versterken en te valoriseren:**
  - de rol van de diensten voor schuldbemiddeling versterken en hun professionalisme erkennen door de mogelijkheid te bestuderen van een 'proces-verbaal van onvermogen' (beperkt in de tijd) dat door de minnelijke schuldbemiddelaar opgemaakt wordt en tegenwerpbaar is aan de schuldeisers. Zie hierover het rapport 'De modernisering van de functie van gerechtsdeurwaarder', 9 juni 2018, op zijn verzoek bezorgd aan de minister van Justitie.

- **financiële middelen ter beschikking te stellen van de OCMW's voor hun werkzaamheden inzake budgetbeheer en budgetbegeleiding:**
  - voorzien in een specifieke financiering voor dergelijke sociale begeleiding, die vanuit preventief en curatief oogpunt essentieel is (zoals reeds bestaat in het kader van de procedures voor rechtsbescherming en collectieve schuldenregeling).

- **een doorgedreven, effectieve en efficiënte controle van de toepassing van de wet op het consumentenkrediet te organiseren:**
  - zorgen voor een doorgedreven en doeltreffende controle op de kredietinstellingen door de bevoegde overheden (FOD Economie);
  - beschikken over efficiënte controlemiddelen inzake krediet dat op afstand toegekend wordt (intern, e-mail, sociale media) zodat de consument beter beschermd is.

5. VERLAGING VAN DE TOEGANGSBARRIÈRES

a) *Gezondheid*

Mensen met een laag inkomen leven tot twintig jaar minder lang in goede gezondheid. De medische kosten zijn voor hen vaak niet te betalen. Noodzakelijke behandelingen stellen ze soms uit wegens te duur. Daarom moet de toegang tot gezondheidszorg betaalbaarder worden.

Er zijn immers een aantal obstakels van financiële en administratieve aard en problemen van rechtsonzekerheid die voor heel wat mensen op het Belgische grondgebied de toegang tot gezondheidszorg verhinderen. Deze onbillijke situatie heeft nefaste gevolgen voor de gezondheid van de betrokkenen en negatieve gevolgen voor hun financiële situatie en die van de OCMW's.

1. Vermindering van de financiële obstakels

We stellen vast dat gezinnen hun doktersbezoek nog te vaak uitstellen om financiële redenen, en dan vooral gezinnen met een beperkt inkomen.

Doordat een instelling rechtstreeks tegemoetkomt in de kosten – of een deel ervan – biedt de derdebetalersregeling de mogelijkheid om de financiële moeilijkheden voor doelgroepen weg te werken, door te vermijden dat zij medische kosten met eigen middelen moeten voorschieten.

De sociale derde betaler is sinds 1 januari 2015 verplicht. Deze verplichting heeft enkel betrekking op degenen die recht hebben op de verhoogde tegemoetkoming en/of het statuut van chronisch zieke hebben.

De OCMW's vragen dat deze rechten minimaal verworven blijven en dat de sociale derde betaler uitgebreid wordt naar alle personen die het sociaal-economisch moeilijk hebben (als ze nog geen verhoogde tegemoetkoming genieten), en naar alle verstrekkingen van eerstelijns- en tweedelijnszorg.

Er wordt nu meer bepaald voorzien in een tegemoetkoming voor psychologische eerstelijnszorg. Er worden maximaal acht consultaties, met een erkende klinisch psycholoog of orthopedist, terugbetaald. Alleen volwassenen tussen 18 en 64 jaar komen hiervoor in aanmerking.

Jongeren en ouderen kunnen hier dus geen gebruik van maken. Personen met een depressie of een aandoening als Alzheimer hebben echter ook psychologische zorg nodig. We herinneren eraan dat het zelfmoordpercentage onder 80-plussers het hoogst is.

De OCMW's vragen een uitbreiding van de terugbetaling van psychologische eerstelijnszorg naar alle bevolkingscategorieën.

Als patiënten beter op voorhand kunnen weten hoeveel ze moeten betalen voor de medische verzorging die ze nodig hebben en informatie kunnen krijgen over wat er terugbetaald wordt, dan kunnen ze een betere toegang krijgen tot gezondheidszorg en beter hun recht op verzorging doen gelden.

De OCMW's vragen dat het recht van de patiënt op precieze, heldere en begrijpelijke informatie over de reële kostprijs van de medische zorg (die duidelijk toont wat de patiënt moet betalen en wat ten laste is van de ziekteverzekering) gewaarborgd wordt voordat deze verstrekt wordt, en dat het bijbetalen van alle mogelijke supplementen voor medische uitrustingen, geneesmiddelen en erelonen beperkt wordt.

De verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen dekt onder andere de terugbetaling van de medische verstrekkingen (geneesmiddelen en raadplegingen) die in de nomenclatuur vastgelegd zijn. De verstrekkingen die daar niet in opgenomen zijn, komen volledig ten laste van de patiënt. Zo worden prestaties van psychologen en psychotherapeuten of bepaalde implantaten en prothesen nog niet terugbetaald voor bepaalde bevolkingscategorieën. Rationele financiële overwegingen doen mensen dus vaak beslissen om geen beroep te doen op medische of paramedische verzorging. In de andere gevallen zijn de bedragen ten laste van de patiënt zo hoog dat de OCMW's met eigen middelen moeten bijdragen in de kosten.

De OCMW's vragen dat samen met de verschillende actoren in de samenleving en de medische wereld bepaald wordt welke nieuwe verstrekkingen in de verplichte verzekering opgenomen moeten worden.

Wat de aangeboden diensten in de aanvullende verzekering betreft, stellen we vast dat een aantal diensten met betrekking tot ziekte door alle ziekenfondsen georganiseerd worden (bv. orthodontiekosten, vaccinatielasten, kosten voor dieetadvies voor zwaarlijvigen, transportkosten naar het ziekenhuis in het kader van kankerbehandelingen, enz.). Het is niet normaal dat bepaalde basisprestaties zo beperkt door de ZIV terugbetaald worden dat iemand die minder goed op de hoogte is - de toegang tot objectieve informatie is een uitdaging en vormt geen voorrecht van het publiek van de OCMW's - de grootste kosten zelf moeten dragen, en dat het OCMW zelfs met eigen middelen moet tussenkomen als de bedragen te hoog zijn.

De OCMW's vragen de verplichte ZIV-tegemoetkoming op te trekken voor die verstrekkingen die momenteel door de verschillende ziekenfondsen gemeenschappelijk in het kader van hun aanvullende verzekering aangeboden worden.

2. Vermindering van de administratieve obstakels

De procedure van de regularisatie en het in orde maken van de ziekenfonds aansluiting is vanuit administratief oogpunt zeer complex of houdt een wachttijd van zes maanden in, tijdens dewelke de persoon niet gedekt is door de verzekering. De lokale ziekenfondsen hanteren niet altijd dezelfde procedure om iemands aansluiting in orde te brengen, met het risico dat iemands recht op bescherming van zijn gezondheid niet gerespecteerd wordt.

De OCMW's vragen dat de procedure van regularisatie en herinschrijving bij de verzekeringsinstelling vereenvoudigd wordt en dat de toepassing ervan geharmoniseerd wordt.

In geval van verlenging of inschrijving vragen de ziekenfondsen trouwens een overzicht van de inkomsten van de verzekerde of aanvrager van een voorgaand jaar om het bedrag van de bijdragebonds te bepalen. OCMW-begunstigden zijn niet altijd in staat om de verwachte gegevens te verstrekken of te begrijpen wat er verwacht wordt, of zelfs te begrijpen waarom het zo belangrijk is om een gevolg te geven aan dit verzoek, waardoor er breuken kunnen ontstaan in de toegang tot gezondheidszorg of verzekering. Aangezien de OCMW's een berekening maken op basis van de bestaansmiddelen conform de omzendbrief om de armoedesituatie van de betrokkene op het ogenblik van de aanvraag te bepalen alvorens een beslissing te nemen over de toekenning van het leefloon (LL) of het equivalent leefloon (ELL), zouden de middelen gevonden moeten worden om die persoon te verzekeren of verzekerd te houden totdat het bedrag van de bijdragebonds vastgelegd is. Bij tenlasteneming van alle bijdragekosten door de federale overheid bestaat er geen risico meer op niet-betaling van de bijdrage.

Tot slot weten de OCMW's niet of de persoon stappen ondernomen heeft om zich in te schrijven of van het ziekenfonds een verzoek om meer informatie gekregen heeft voor een verlenging. Deze situaties zorgen voor rechtsonzekerheid en breuken in de tenlasteneming, wat heel wat sociaal en administratief werk meebrengt.

De OCMW's vragen:

- dat de ziekenfondsen elektronisch communiceren met de OCMW's als zij hun begunstigden een verzoek om administratieve informatie verstuurd hebben of als hun begunstigden bij de ziekenfondsen stappen ondernomen hebben om zich in te schrijven;
- om de tijdelijke verlenging of inschrijving van de begunstigden van een leefloon of equivalent leefloon automatisch te laten verlopen overwegende dat de bijdragekosten voor die begunstigden helemaal ten laste genomen worden door de federale overheid.

b) Rusthuizen

Beheerders van rustoorden voor bejaarden (ROB) hebben een juridische en morele verantwoordelijkheid ten aanzien van de senioren die ze opvangen. Rust- en verzorgingstehuizen (RVT) moeten beschikken over een kwaliteitsbeleid dat met name gericht is op de zorgcontinuïteit⁵.

Artikel 312 van het koninklijk besluit van 9 december 2002 houdende een technisch reglement voor het beheer van het transmissienet van elektriciteit en de toegang ertoe bepaalt dat de minister van Energie het afschakelplan bepaalt. Voor de belangrijkste elektriciteitsbehoeften moeten de voorwaarden van dit plan rekening houden met prioritaire aansluitingen op de netten, waaronder die van de ziekenhuizen en andere zorginstellingen.

De ROB en RVT zijn instellingen die zorg verstrekken in de betekenis van de RIZIV-reglementering⁶. De RVT werd ontwikkeld als alternatief voor het ziekenhuis en houdt verband met de wet op de ziekenhuizen⁷. Gezien de ontwikkeling van de toelatingsprofielen vragen ROB-bewoners steeds meer zorg.

De OCMW's vragen dat de rustoorden voor bejaarden en de rust- en verzorgingstehuizen beschouwd worden als zorginstellingen volgens de betekenis van artikel 312, §7 van het koninklijk besluit van 9 december 2002.

c) Socioprofessionele inschakeling

De OCMW's willen hun publiek helpen om niet langer van hen afhankelijk te zijn, met name door gebruikers te begeleiden naar socioprofessionele inschakeling. Financiële steun is mogelijk door de middelen voor de socioprofessionele inschakeling van die personen te berekenen, bijvoorbeeld wanneer zij een opleiding volgen of met een beroepsactiviteit starten als werknemer of zelfstandige.

De nogal onduidelijke berekeningswijze, de impact van de berekening van de opleidingstijd en de eventuele vergoeding ervan, de inactiviteits- en werkloosheidsvalkuilen, enzovoort zijn allemaal eigen aan de maatregel en maken het socioprofessionele inschakelingswerk van de OCMW's niet gemakkelijker.

De OCMW's vragen:

- dat de mechanismen van financiële tegemoetkomingen en vrijstellingen van inkomens aangepast worden aan het socioprofessionele inschakelingstraject van de betrokkenen om tewerkstelling aan te moedigen en de actie van de OCMW's met betrekking tot vorming en opleiding te ondersteunen⁸;
- de invoering van een overgangsmechanisme tussen het leefloon (en het equivalent leefloon) en de opstart van een activiteit zodat de kandidaat-ondernemer, in een activiteitencoöperatie die in orde is met haar bijdragen voor de sociale zekerheid, van zijn activiteit kan leven.

⁵ Koninklijk besluit van 21 september 2004 houdende vaststelling van de normen voor de bijzondere erkenning als rust- en verzorgingstehuis, bijlage 2, punt 10 a).

⁶ Gecoördineerde wet van 14 juli 1994 betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen, art. 2 n).

⁷ Wet van 7 juni 1978 tot wijziging van de wetgeving op de ziekenhuizen en betreffende sommige andere vormen van verzorging, art. 5.

⁸ Dit impliceert minstens een herziening van art. 22 en 35 van het koninklijk besluit van 11 juli 2002 houdende het algemeen reglement betreffende het RMI en van art. 33 van de wet van 26 mei 2002 betreffende het recht op maatschappelijke integratie.

De duur van een tewerkstelling via artikel 60, §7 van de organieke OCMW-wet is intrinsiek verbonden met het volledige voordeel van de sociale uitkeringen. Het gevolg van de recente wijzigingen betreffende de wachttijd voor ziekte-uitkeringen en de restrictieve interpretaties betreffende RSZ-dagen (voor jongeren met een uitkering of in inschakelingsstage, voor personen die gesanctioneerd zijn in hun recht op een werkloosheidsuitkering, ...) is dat de looptijd verlengd werd van het arbeidscontract van de personen die aangeworven zijn via dit artikel 60, §7, wat een doorschuiving van last van het federale naar het gewestelijke en lokale niveau inhoudt.

Bovendien moet de arbeidstijd via artikel 60, §7 later erkend worden voor de berekening van het pensioen van de betrokkenen.

De OCMW's vragen:

- dat er teruggekeerd wordt naar een wachttijd van zes maanden voor ziekte-uitkeringen en dat er rekening gehouden wordt met alle RSZ-dagen om tewerkstelling te stimuleren en om de overheveling van last naar de gewestelijke en lokale overheden te verminderen.
- dat er rekening gehouden wordt met het werk via artikel 60, §7 in de berekening van het pensioen van de betrokkenen.

6. VERZOEKERS OM INTERNATIONALE BESCHERMING (VIB)

De OCMW's pleiten voor een rationeel beleid en een duidelijke regelgeving met betrekking tot hun rol in het kader van de opvang van verzoekers om internationale bescherming en de bijstand aan vreemdelingen.

a) Rationeel beleid in het kader van de opvang van VIB

Een nieuwe asielcrisis moet absoluut vermeden worden. Korte maar kwaliteitsvolle asielprocedures zijn daartoe de beste garantie. Daarom moeten er voldoende middelen beschikbaar blijven voor het Commissariaat-generaal voor de Vluchtelingen en de Staatlozen en de Raad voor Vreemdelingenbetwistingen zodat zij snel kwaliteitsvolle beslissingen kunnen nemen.

We vragen dat de rol van de OCMW's in de opvang van verzoekers om internationale bescherming (VIB, vroeger 'asielzoekers') gerespecteerd en veiliggesteld wordt.

Tijdens de vorige legislatuur werd een nieuw opvangmodel voor VIB uitgewerkt. In die opvang spelen de OCMW's een belangrijke rol via de lokale opvanginitiatieven (LOI).

Volgens dit nieuwe opvangmodel staan de OCMW's in voor de opvang van enerzijds personen die al een positieve beslissing kregen (erkende vluchtelingen en gesubsidieerde beschermden) gedurende een periode van twee maanden, die tot 4 maanden kan gaan, en anderzijds VIB die veel kans maken om internationale bescherming te genieten na een verblijf van twee maanden in collectieve opvang. Daarnaast vangen de OCMW's via LOI een aantal kwetsbaren op.

Om met dit nieuwe opvangmodel een efficiënte opvang te garanderen en opdat de OCMW's hun rol zouden kunnen vervullen voor de integratie van deze doelgroepen die in België willen blijven, moeten verschillende punten van dit nieuwe opvangmodel herzien worden.

Want opdat de expertise van de maatschappelijk werkers in LOI behouden zou blijven op het vlak van de begeleiding van VIB bij hun asielprocedure en opdat hun rol niet beperkt zou zijn tot het met spoed vinden van huisvesting, is het noodzakelijk dat de LOI voldoende VIB opvangen, en niet alleen bewoners die al een positieve beslissing kregen.

Dat is mogelijk door een soepelere toepassing van het nieuwe opvangmodel, namelijk:

- de verruiming van de doelgroep van VIB met een hoge erkenningsgraad en een grotere flexibiliteit van die erkenningsgraad die momenteel vastgelegd is op 80%;
- een kortere overgangperiode voor dit publiek van collectieve opvang naar LOI van maximaal 4 weken in plaats van de huidige 2 maanden.

Door deze grotere flexibiliteit zal ook leegstand in LOI - wat gezien de huisvestingscrisis onaanvaardbaar is - vermeden kunnen worden.

De OCMW's eisen meer bepaald sinds de invoering van het model een evaluatie van het nieuwe opvangmodel om ook de vertrektermijn van twee maanden, met twee mogelijke verlengingen van telkens een maand, onder de loep te nemen.

Uit het terrein blijkt namelijk dat deze maximumperiode van vier maanden niet altijd voldoende is om duurzame huisvesting te vinden, waardoor de maatschappelijk werkers met de bewoners met niets anders kunnen bezig zijn (zoals hun integratie).

Bovendien vragen de OCMW's dat het opvangnet voldoende uitgebreid wordt om een nieuwe opvangcrisis te vermijden. In dat opzicht maken zij zich zorgen over een nieuwe recente sluiting van 4.000 opvangplaatsen in LOI, terwijl het aantal asielaanvragen in België opnieuw aan het stijgen is.

Het opvangnet is onvermijdelijk onderworpen aan cycli. De toevloed van VIB wordt namelijk vooral bepaald door internationale ontwikkelingen waarover België geen controle heeft. De wisselende periodes van vermindering en toevoeging van extra plaatsen zorgen de laatste jaren echter voor een verzwakte dynamiek op het terrein, dat zich meer en meer zorgen maakt over de jojospetteljes inzake asielbeleid.

Het is absoluut noodzakelijk om in de toekomst te vermijden dat nieuwe cycli een impact hebben op de opvangpartners, en dus om na te denken over detectiemethodes voor een nieuwe toevloed maar ook om te voorzien in systemen die snel kunnen inspelen op de omstandigheden.

In dat opzicht willen de OCMW's dat er voorzien wordt in een noodzakelijke reserve van structurele opvangplaatsen en in voldoende bufferplaatsen.

Bovendien is de federale overheid bevoegd voor de niet-begeleide minderjarige vreemdelingen (NBMV) die een asielaanvraag indienen. De gemeenschappen zijn bevoegd voor de NBMV met een verblijfsrecht (of uitzonderlijk zonder verblijfsrecht). Het aanbod van de gemeenschappen volstaat niet. Het kan niet de bedoeling zijn dat de OCMW's een eigen vangnet voor NBMV uitbouwen, naast de federale opvangstructuren en het gemeenschapsbeleid inzake jeugdzorg. NBMV opvangen en begeleiden naar volwassenheid vraagt immers gespecialiseerd omkaderingspersoneel en 24 uur op 24 begeleiding. De federale overheid en de gemeenschappen moeten afspraken maken om voldoende residentiële opvang en gespecialiseerde begeleiding voor NBMV te voorzien. Daarnaast moet er een oplossing komen voor het abrupte einde van de specifieke voogdij voor NBMV wanneer die een verblijfsrecht van onbepaalde duur krijgt. Uit de praktijk blijkt dat er vaak problemen zijn met de verdere opvolging van de NBMV.

Het aanslepen van verblijfsprocedures heeft een hoge kostprijs. Ten eerste gaat er kostbare tijd verloren waardoor de integratie nadien moeilijker verloopt. Ten tweede is er in afwachting van die beslissing recht op een opvangplaats, op dringende medische hulp of op financiële steun, al dan niet na een uitspraak door de arbeidsrechter. Ook de gedingen bij de arbeidsrechter hebben een maatschappelijke kost. Net als bij de procedures voor EU-burgers en bij gezinshereniging, moeten er bindende termijnen opgelegd worden aan de Dienst Vreemdelingenzaken bij het nemen van beslissingen inzake regularisaties, verlengingen van het verblijfsrecht, aanvragen tot herinschrijving na ambtelijke schrapping, enz.

Het Commissariaat-generaal voor de Vluchtelingen en de Staatlozen moet bevoegd worden voor de erkenning van staatlozen en aan deze erkenning moet de automatische toekenning van een verblijfsrecht gekoppeld worden. In afwachting daarvan moet de erkenning van staatloosheid door de rechtbank van eerste aanleg volstaan om recht te openen op maatschappelijke dienstverlening.

De OCMW's vragen dat:

- er voldoende middelen beschikbaar blijven voor het Commissariaat-generaal voor de Vluchtelingen en de Staatlozen en de Raad voor Vreemdelingenbetwistingen zodat zij snel kwaliteitsvolle beslissingen kunnen nemen;
- er voorzien wordt in een noodzakelijke reserve van structurele opvangplaatsen en in voldoende bufferplaatsen;

../..

../..

- er, gezien de beslissing om 4.000 opvangplaatsen in LOI te sluiten en de hernieuwde stijging van de aanvragen van VIB, altijd een voldoende aantal opvangplaatsen is in alle omstandigheden en dat er dus plaatsen in LOI opnieuw geopend worden als dat noodzakelijk zou zijn en in ieder geval voor zover dat vrijwillig gebeurt;
- er nagedacht wordt over methodes om een nieuwe toevloed van VIB te detecteren, en dat er voorzien wordt in systemen die snel kunnen inspelen op de omstandigheden, om nieuwe bewegingen te vermijden;
- het nieuwe opvangmodel soepeler toegepast wordt om de expertise van de maatschappelijk werkers in LOI en het desbetreffende integratiewerk te waarborgen;
- het nieuwe opvangmodel geëvalueerd wordt en dat de vertrektermijn voor LOI herzien wordt;
- een volledige financiering van de opvang van VIB door de federale overheid gegarandeerd wordt;
- de federale overheid en de gemeenschappen afspraken maken om voldoende residentiële opvang en gespecialiseerde begeleiding voor NBMV te voorzien en dat er een oplossing komt voor het abrupte einde van de specifieke voorgedij voor NBMV wanneer die een verblijfsrecht van onbepaalde duur krijgt;
- er bindende termijnen opgelegd worden aan de Dienst Vreemdelingenzaken bij het nemen van beslissingen inzake regularisaties, verlengingen van het verblijfsrecht en aanvragen tot herinschrijving na ambtelijke schrapping;
- het Commissariaat-generaal voor de Vluchtelingen en de Staatlozen bevoegd wordt voor de erkenning van staatlozen en dat aan deze erkenning de automatische toekenning van een verblijfsrecht gekoppeld wordt.

Er moeten voldoende middelen voorzien worden voor de OCMW's voor de integrale begeleiding van vreemdelingen zodat ze geïntegreerd kunnen worden in de samenleving:

- een federale tussenkomst in de personeelskosten verbonden aan de begeleiding van vreemdelingen voor elk dossier equivalent leefloon of dringende medische hulp;
- een tegemoetkoming in de kosten van de huurwaarborg bij het verlaten van een opvangstructuur voor verzoekers om internationale bescherming;
- goede begeleiding staat of valt met een goede communicatie. OCMW's moeten kosteloos toegang krijgen tot kwaliteitsvolle tolken. De federale overheid en de gemeenschappen moeten hierover de nodige afspraken maken.

Onderlinge afstemming tussen de verschillende betrokken administraties is een goede zaak maar afspraken tussen administraties, al dan niet via een door een staatssecretaris gehonoreerd samenwerkingsprotocol, moeten het regelgevend kader respecteren en kunnen geen voorafname op daartoe noodzakelijke wijzigingen aan wetten en hun uitvoeringsbesluiten zijn. Evenmin kunnen dergelijke afspraken negatieve gevolgen hebben voor de OCMW's en de betrokken hulpvragers.

De OCMW's vragen dat:

- er voldoende middelen voorzien worden voor de OCMW's voor de integrale begeleiding van vreemdelingen zodat ze geïntegreerd kunnen worden in de samenleving;
- de afspraken tussen administraties het regelgevend kader respecteren en geen voorafname kunnen zijn op noodzakelijke wijzigingen aan wetten en uitvoeringsbesluiten.

b) Overdracht van informatie voor vreemdelingen

Het verblijfsrecht bepaalt of en op welke OCMW-dienstverlening een vreemdeling recht heeft. OCMW's moeten voor elke hulpvrager kunnen nagaan welke aanvragen hij ingediend heeft en wat de stand van de lopende procedures is. Daarom moeten OCMW's alle informatie met betrekking tot de verblijfsrechtelijke aanvragen en procedures van de hulpvrager via de Kruispuntbank Sociale Zekerheid (KSZ) kunnen raadplegen.

De informatie die via de KSZ geraadpleegd kan worden, vormt vaak de basis van een beslissing van de federale overheid om toegekende OCMW-dienstverlening al dan niet te subsidiëren. Deze informatie moet dus correct en volledig zijn. Aangezien dat nooit absoluut gegarandeerd kan worden, moet rekening gehouden worden met de realiteit indien het OCMW kan aantonen dat die anders is dan de informatie die elektronisch beschikbaar is.

Wijzigingen aan het verblijfsrecht of aan de wetsbepalingen betreffende OCMW-dienstverlening aan vreemdelingen moeten voldoende op voorhand aan de OCMW's meegedeeld worden zodat zij de nodige stappen kunnen zetten om rekening te houden met de nieuwe regels. Als de wetwijziging toegelicht wordt met een omzendbrief of instructie, mogen de wetwijzigingen pas in werking treden zodra die toelichting beschikbaar is. Er moeten ook steeds duidelijke overgangsmaatregelen genomen worden.

De geldende interpretaties van de verschillende betrokken administraties moeten online beschikbaar zijn. Als interpretaties wijzigen, moet dat online aangeduid en bij voorkeur apart aan de OCMW's gecommuniceerd worden. Dergelijke wijzigingen mogen pas na een redelijke overgangperiode gevolgen hebben voor de OCMW's.

Het is trouwens noodzakelijk dat de verschillende administratieve overheden vooraf overleggen over de impact die het administratieve besluit van de ene zou kunnen hebben op andere aspecten van de administratieve situatie van de betrokkene die door een andere administratie beheerd worden. Door deze betere communicatie zou vermeden kunnen worden dat andere administratieve instanties te laat op de hoogte zijn van de verandering, terwijl dat een impact had op de toepassing van hun eigen regelgeving.

De OCMW's vragen dat:

- de informatie die geraadpleegd kan worden via de Kruispuntbank Sociale Zekerheid steeds correct, volledig en betrouwbaar is;
- wettelijke, reglementaire of interpretatieve wijzigingen voldoende op voorhand meegedeeld worden aan de OCMW's en dat er duidelijke overgangsmaatregelen genomen worden;
- de administratieve overheden vooraf overleggen over de impact van een administratieve wijziging.

***

**UNION DES VILLES ET COMMUNES
DE WALLONIE (UVCW)**

Rue de l'Etoile 14
5000 - NAMUR
Tél.: 081 24 06 51
Fax: 081 24 06 52

**ASSOCIATION VILLE ET COMMUNES DE
BRUXELLES (BRULOCALIS)**

Rue d'Arlon 53/4 Aarlenstraat
BRUXELLES 1040 BRUSSEL
Tel.: 02 238 51 40
Fax: 02 280 60 90